

ЗАХИСТ ПРАВ ЖІНОК ВІД НАСИЛЬСТВА В СІМ'Ї: АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ

НИКОЛАЙЧУК Аліна Ігорівна - здобувач кафедри адміністративного права та процесу ХНУВС, капітан міліції

УДК [342. 95:343. 54] (477)

В статті розглянуто проблеми нормативно-правового регулювання протидії насильству над жінками в сімейно-бытowej сфері. Особое внимание уделяется причинам насилия в семье над несовершеннолетними. Выявлено проблемы существования демократических ценностей семейной жизни. Автором предложено пути улучшения и усовершенствования системы защиты прав ребенка.

Ключові слова: жінка, захист жінок, адміністративно-правовий захист, насильство в сім'ї, насильство в сім'ї над жінкою.

Домашнє насильство – це правопорушення, яке досить часто призводить до тяжких травм і навіть смерті жертв. Половину усіх насильницьких дій щодо жінок скоюють їх нинішні або колишні партнери. Про багато випадків домашнього насильства жертви не повідомляють, але більшість потерпілих жінок наважуються на пошук захисту, та реакція, з якою вони стикаються, часто неадекватна: органи державної влади, які мають здійснювати захист применшують розмах насильства і не карають порушників. Потрібно врахувати, що більшість жінок звертаються до міліції по допомогу і що кількість таких звернень зростає, покладає на міліцію відповідальність за впровадження ефективної практики з протидії насильству [1, с. 173].

Багатогранність форм його прояву, відсутність чіткого визначення, нерозуміння великою кількістю громадян своїх власних

прав призводить до того, що ця проблема залишається прихованою, латентною. Проблема насильства в сім'ї тривалий час була закритою в Україні, існування гендерного насильства не визнавали взагалі. І тому в цій сфері відчувається брак інформації, узгодженості протидії, належного правового регулювання [2, с. 78-83].

Зазначене беззаперечно свідчить про важливість адміністративно-правового захисту жінок від правопорушень у сімейно-побутовій сфері, адже повноцінне функціонування суспільства і держави можливе за наявності лише ефективної й сталої правоохоронної системи. На основі вказаного можемо констатувати актуальність цієї проблематики. Відзначимо, що на сьогодні в українській правовій науці адміністративно-правовий захист прав жінок від насильства в сім'ї завдяки працям О. М. Бандурки, О. О. Бандурки, Ю. П. Битяка, О. Б. Безпалько, Н. Ю. Максимова, К. Л. Цимбал, К. Б. Левченко та ряду інших авторів набуло певного наукового з'ясування, проте цей процес не є завершеним. Вказане пов'язано з відсутністю належної адміністративно-правової програми захисту жінок від правопорушень у сімейно-побутовій сфері.

Новизна даної статті полягає у тому, що дослідження правового захисту жінок від насильства в сім'ї буде здійснюватись крізь призму адміністративного, конституційного, кримінального та кримінально-процесуального права України. Мета представленої статті буде досягнута шляхом аналізу науко-

вих праць щодо сутності, змісту та видів насильства в сім'ї, з подальшим формулюванням власних висновків.

Насилля у відношенні до жінок є однією з перешкод на шляху досягнення цілей рівності, розвитку і миру. Насилля щодо жінок є порушенням прав людини й основних свобод жінок, а також воно перешкоджає або не дозволяє жінкам користуватися цими правами і свободами. Нездатність уже впродовж тривалого часу забезпечити захист і заохочення таких прав і свобод у випадку використання насилля у відношенні до жінок – це проблема, що викликає занепокоєння у суспільстві і повинна бути вирішена. Обсяг знань про причини і наслідки цього явища, а також про його розповсюдження і заходи боротьби з ним значно зріс. Але у всіх регіонах жінки і дівчата тією чи іншою мірою зазнають фізичного, статевого та психологічного насилля, незалежно від матеріальних статків, становища в суспільстві та культурного рівня. Низький соціальний та економічний статус окремих жінок може бути як причиною, так і наслідком насилля по відношенню до жінок [3, с. 54].

В умовах, коли жінка економічно залежна від чоловіка, не має роботи або кваліфікації, а фінансова і соціальна допомога дуже мала або її немає взагалі, вона не може від нього піти і продовжує страждати від насильства. В багатьох випадках насильства потерпілій жінці майже неможливо знайти житло, в Україні недостатньо притулків для постраждалих жінок, тому попит на допомогу майже завжди перевищує можливості [4, с. 160].

Для міліції дуже важливим є зрозуміти, як жінка реагує на домашнє насильство у випадках, коли сторони конфлікту живуть разом [1, с. 173; 5; 6]. Насильство у відношенні до жінок є одним із проявів історично складених нерівних владних стосунків між чоловіками і жінками, що до цього часу призводять до домінування над жінками і дискримінації у відношенні до жінок з боку чоловіків, перешкоджає всебічному розвитку становища жінок та їх соціального й правового захисту.

Насильство у відношенні до жінок упродовж усього їхнього життя обумовлене го-

ловним чином усталеними традиціями, зокрема негативним впливом деяких традиційних методів або звичаїв і всіх аспектів екстремізму, пов'язаного з відмінностями за ознакою расової належності, статі, мови, релігії, що сприяє збереженню підпорядкованого статусу жінки в сім'ї, на роботі, в громаді та у суспільстві [7, с. 120; 8, с. 164-167]. Насилля щодо жінок поглиблюється внаслідок ряду причин, а саме:

- соціальним тиском, головним чином почуттям сорому, яке не дозволяє жінкам повідомляти про деякі акти, що здійснюються у відношенні до них;

- відсутністю у жінок доступу до юридичної інформації, допомоги або захисту;

- відсутністю реальних законів, які фактично забороняють насилля над жінками у сімейно-побутовій сфері;

- нездатністю реформувати існуюче законодавство;

- недостатніми зусиллями з боку державних органів щодо розповсюдження інформації про існуючі закони;

- відсутністю просвітницьких та інших заходів з усунення причин та наслідків насилля.

Сцени насилля щодо жінок у засобах масової інформації, зокрема ті, що показують згвалтування або сексуальне поневолення, а також використання жінок і дівчаток як об'єктів сексуальної хтивості, включаючи порнографію, є факторами, що сприяють збереженню такого насилля і негативно позначаються на суспільстві взагалі та на дітях і молоді зокрема [9, с. 101].

Розробка комплексного й багатовекторного підходу до вирішення важливого завдання з попередження насилля в сім'ї, суспільстві й державі є не тільки необхідністю, але й сповна стає досяжною метою. Ідеєю рівності, партнерства між чоловіками та жінками й повагою людської гідності повинні бути пронизані всі етапи процесу соціалізації. Система освіти повинна заохочувати самоповагу, взаємоповагу та співробітництво між чоловіками та жінками.

Для підвищення ефективності адміністративно-правового захисту прав жінок від насильства в сім'ї необхідно здійснити ряд заходів, а саме:

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто проблеми нормативно-правового регулювання протидії насильству над жінками в сімейно-побутовій сфері. Особливу увагу присвячено діяльності правоохоронних структур щодо протидії означеному правопорушенню. Автором запропоновано шляхи покращення та удосконалення системи захисту прав жінок від насильства в сім'ї.

SUMMARY

The article is devoted to the problem of woman administrative and legal protection against domestic violence. Special attention is considered to the law enforcement activity against domestic violence against woman. The author offered particular steps of improvement of woman administrative and legal protection against domestic violence.

Література

- потрібно прийняти або посилити в межах внутрішнього законодавства комплекс кримінальних, громадянських, трудових і адміністративних санкцій для покарання за правопорушення й відшкодування збитків, завданих жінкам і дівчатам, які зазнали насилля в будь-якій формі, незалежно від того, чи сталося це вдома, чи на роботі або в громадських місцях;
 - надати жінкам, які піддавалися насиллю, доступ до механізмів здійснення правосуддя і, відповідно, до національного законодавства, до справедливих і ефективних засобів судового захисту у зв'язку з завданими їм збитками. Забезпечити належне інформування жінок про їх права стосовно повернення збитків через означені механізми;
 - розробити і здійснити на всіх відповідних рівнях плани дій органів влади та громадськості із викорінення насилля щодо жінок;
 - вжити всіх необхідних заходів, особливо в галузі освіти, з метою зміни соціальних і культурних моделей поведінки чоловіків, жінок. Ці заходи повинні направлятися на викорінення забобонів, звичаїв та будь-якої іншої практики, що заснована на ідеях неповноцінності або переваг однієї зі статей або на стереотипних уявленнях про роль чоловіка та жінки.
- Отже, на основі вищевказаного можемо підсумувати, що в Україні існує гостра необхідність розроблення загальнодержавної комплексної програми адміністративно-правової протидії насильству над жінками в сімейно-побутовій сфері. Правоохоронні органи, органи державної влади, місцевого самоврядування та громадськість повинні на різних рівнях здійснювати відповідну протидію насиллю над жінками у сім'ї.

1. Левківський Б. К. Загальні проблеми юрисдикційного захисту осіб, постраждалих від насильства в сім'ї (домашнього насильства) / Б. К. Левківський // Часопис Київського університету права. – 2012. – №2. – С. 171-174
2. Відповідальність за адміністративні правопорушення / [Демський Є.Ф., Демський О.С.] . – К.: Юрінком Інтер, 2009. – 415 с.
3. Джагупов Г. В. Адміністративна діяльність дільничного інспектора міліції щодо запобігання насильству в сім'ї як складова забезпечення громадської безпеки / Г. В. Джагупов // Право і безпека. – 2013 . – №1(48). – С. 53-56
4. Алфьоров С. М. Проблемні питання кримінологічної характеристики кримінально караного насильства в сім'ї / С. М. Алфьоров // Проблеми правознавства та правоохоронної діяльності. – 2010. – №1. – С. 158-162
5. Адміністративне право України / [Битяк Ю. П., Паращук В. М., Дьяченко О. В. та ін.]; під ред. Ю. П. Битяка. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 544 с.
6. Бандурка О.М. Адміністративний процес: підручник для вищих навчальних закладів / О.М. Бандурка, М.М. Тищенко. – К.: Літера ЛТД, 2001. – 336 с.
7. Чеханюк, Л. В. Жінка як жертва злочинного посягання [Текст] / Л. В. Чеханюк // Бюлетень Міністерства юстиції України.: Науково-практичне юридичне видання. – 2007. – № 8. – С. 115-121.
8. Предместніков О. Г. Деякі типові риси особи жінки, яка потерпіла від насильства в сім'ї / О. Г. Предместніков // Вісник Одеського інституту внутрішніх справ. – 2005. – №4(Ч.1). – С. 164-167.
9. Пашина А.Х. Взаимосвязь различных видов насилия в отношении женщин и особенностей их эмоциональной сферы // Психологический журнал. – 2002. – №.6. – С. 89-105.